

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»

**ДЕРЖАВА, РЕГІОНИ,
ПІДПРИЄМНИЦТВО: ІНФОРМАЦІЙНІ,
СУСПІЛЬНО-ПРАВОВІ,
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ
АСПЕКТИ РОЗВИТКУ**

частина 1

05 грудня 2024р.

Київ 2024

Використання технології блокчейн для цифровізації податків в Україні <i>Олександр Журавель-Даниленко, Віктор Гаркуша</i>	65
Інформаційні системи в програмних моделях державної підтримки розвитку туристичних регіонів країни <i>Олена Рібейро Рамос</i>	67

СЕКЦІЯ 2. СУСПІЛЬНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ, РЕГІОНІВ, ПІДПРИЄМСТВ ТА БІЗНЕСУ

Юридична техніка та формалізація - системний підхід до визначення понять <i>Костянтин Адаскалиця</i>	69
Регулювання дистанційної роботи та зайнятості на цифрових платформах: новації у нормативних підходах <i>Лариса Гук</i>	72
Зарубіжний досвід регулювання правового статусу держави у цивільних правовідносинах на прикладі Німеччини <i>Володимир Петрицький</i>	74
Право на доступ до суду як складова громадянського суспільства <i>В'ячеслав Ситий</i>	77
Державотворча діяльність Андрія Чайковського в умовах українського національного руху кінця XIX – початку XX ст. <i>Олександр Поліщук</i>	80
Тоталітаризм - негативне явище сучасного державотворення в Україні <i>Вікторія Корольова, Максим Лисак</i>	83
Роль громадянського суспільства в моніторингу та запобіганню екологічним злочинам в умовах війни <i>Аліна Даниль, Вікторія Корольова</i>	85
Роль порталу «Дія» в реалізації національного механізму компенсації за знищене майно як елементу перехідного правосуддя <i>Валентин Карасьов, Інна Доляновська</i>	88
Кадрове забезпечення окружних судів після судової реформи 1864 року <i>Володимир Сендецький</i>	91
Проблематика визначення правової природи віртуального активу в українському праві <i>Інна Доляновська, Костянтин Кривенко</i>	94
Цензура в умовах воєнного стану: виклики для держави та суспільства <i>Дмитро Костенко</i>	98
Вирішення спорів за допомогою медіації між власниками малого бізнесу <i>Юрій Марина</i>	102
Окремі ідеї щодо гарантій військовослужбовців в Україні в умовах воєнного стану <i>Андрій Безушко</i>	105
Аналогія закону та аналогія права як інструмент створення судового прецеденту Верховним Судом при вирішенні цивільних та господарських спорів <i>Євген Лантух</i>	109

Окремі ідеї щодо гарантій військовослужбовців в Україні в умовах воєнного стану

Андрій Безушко,

здобувач третього освітньо-наукового рівня

зі спеціальності право,

ВНЗ «Університет економіки та права «Крок» м. Київ, Україна,

e-mail: BezushkoAP@krok.edu.ua,

ORCID: 0009-0002-7051-9804

Гарантії забезпечення права військовослужбовців – тема досить актуальна та державно й соціально значуща. Загалом, гарантії передбачають не тільки їх встановлення в позитивному праві, але й можливість їх забезпечення, в тому числі, зверненнями до державних органів та їх посадових осіб за здійсненням гарантованого права чи охоронюваного законом інтересу. Водночас, виникають питання їх потреби за наявності припису закону та процедурного їх забезпечення обов'язками державних органів та їх посадових осіб тобто адмініструванням, де прослідковується не відсутності таких гарантій, а їх забезпеченість матеріально, організаційно, адмініструванням.

Це стосується гносеології феномену юридичних гарантій за допомогою методу аналізу в їх застосуванні до правового становища військовослужбовців (метод екстраполяції) з урахуванням дій такого стану та міжпредпретним підходом (теорія права, конституційне право, адміністративне право, приватне право, військове право, яке активно наразі формується). Проте вони є і детерміновані фінансовими можливостями державного бюджету, виконанням обов'язків суб'єктами адміністрування.

Апріорі зміст гарантій військовослужбовців у мирний період та у період військових конфліктів дещо інший, з врахуванням того, що в період військових конфліктів вона (система гарантій) має передбачати соціальну справедливість щодо захисників країни, які жертвують життям та здоров'ям гарантії додаткових компенсаційних виплат і їх забезпечувальні механізми на основі пріоритетності.

Гарантії для військовослужбовців є складовою частиною правового захисту, який в свою чергу, є функцією держави. Він передбачає закріплення в законодавчих актах України прав та свобод військовослужбовців, їхніх обов'язків та відповідальності, соціальних пільг і гарантій, а також правовий механізм їх реалізації.

Вбачається й безпековий аспект намагання держави гарантувати закріплені права військовослужбовців як найбільш організованої частини суспільства, що мають відповідні професійні знання та навички ведення бойових дій, використання зброї, здатні швидко організуватися в бойові одиниці для відстоювання влади та її інтересів чи її повалення. Чи не тому з ними державні інституції певним чином «заграють» і навіть після втрати статусу військовослужбовця та виходу на пенсію їм виплачується пенсія в першочерговому порядку? Тож можна погодитися зі сформованим безпековим проявом як концепту держави та суспільства та його

секторальністю дії стосовно окремих галузей та осіб [6, с.295].

Можна зробити припущення, що юридичні гарантії не можуть бути абстрактними, а вони розглядатися системно з тим суб'єктивним правом та охоронюваним законом інтересом, що вони забезпечують – в даному разі права та інтереси військовослужбовців в людиноцентричному вимірі. Таке світоглядне розуміння слугує розгляду гарантів не як абстрактної категорії, а в прив'язці до прав конкретних суб'єктивних прав членів суспільства з особливим правовим становищем і важливої складової забезпечення суверенітету України. Послідує з'ясування світоглядного їх розуміння, не є відходом від такого практичного розуміння категорії «юридичні гарантії», а лише за принципом «Лезо Оккама»¹ свідчать про це.

У Вікіпедії вказано, що «юридичні гарантії (фр. Garantie – порука, умова, забезпечувати що-небудь) – законодавчо закріплені засоби охорони суб'єктивних прав громадян і організацій, способи їх реалізації, а також засоби забезпечення законності і охорони правопорядку, інтересів особистості, суспільства і держави» [7]. За великим рахунком, воно увібрало у себе підходи та елементи, які до того були проведені в загальній та спеціальній правничій довідковій літературі у послідовності від загального до окремого та спеціального. Так, у енциклопедичній статті «Гарантії прав і свобод людини та громадянина» С. В. Лінецького зазначається, що «гарантії прав і свобод людини та громадянина – один із невід'ємних елементів правового статусу людини та громадянина; система умов, засобів, принципів і норм, що забезпечують здійснення, охорону й захист прав і свобод людини та громадянина; необхідна передумова виконання суб'єктами правовідносин обов'язків, покладених на них для реалізації зазначених прав і свобод» [1].

У «Великому юридичному енциклопедичному словнику» правові гарантії визначені як «передбачені законом спеціальні засоби, способи, умови, які забезпечують здійснення в повному обсязі та всебічну охорону права і свободи людини», а в подальшому їх витлумачено у трьох аспектах: пізнавальному для розгляду предметних теоретичних знань про об'єкт їх впливу та відповідну соціальні і правову політику держави; ідеологічному, що використовується владою для пропаганди демократичних ідей в державі та за її межами; практичному – як юридичного інструменту і передумови задоволення соціальних і духовних потреб [2, с.124]. У інших довідкових виданнях наведені схожі за змістом визначення.

Погоджуюсь з позицією, що юридичні чи правові гарантії є «...центральним поняттям теорії прав людини, що у концентрованому вигляді відбиває реальність, здійсненність і захищеність прав і свобод людини та громадянина у даному

1. Бритва (лезо) Оккама (або принцип простоти) – принцип логіки, який приписують філософу-схоласту Вільяму з Оккама, що постулює : не треба робити більше припущень, ніж мінімально потрібно та у виді: «Numquam ponenda est pluralitas sine necessitate» (Різноманіття не слід припускати без необхідності). Він ще відомий як принцип ощадливості або та слугує відна пошуку істини, відокремленню хибного припущення). https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D1%80%D0%B8%D1%82%D0%B2%D0%B0_%D0%9E%D0%BA%D0%BA%D0%B0%D0%BC%D0%B0

суспільстві, рівень гуманності держави і її інститутів» [1]. Априорі, без гарантій суб'єктивне право стає декларативним і його здійснення є невизначеним та не забезпеченим. Не дарма, О. Ф. Скакун наголосила, що коли немає гарантій, то права, свободи та обов'язки людини і громадянина приймають форму «заяв про наміри» [5, с.203], тобто носять декларативний характер. А. Ю. Олійник визначив гарантії, як відповідні умови і засоби, що сприяють перетворенню в життя проголошених прав, свобод та обов'язків [3, с.156].

Категорія гарантії і їх різновид – юридичні гарантії має й світоглядне підґрунтя, навіть коли вона стосується прав та свобод людини, зокрема людини з особливим правовим статусом, що важливе для вітчизняної науки, де простежується чимала наукова спадщина, що слугує емпіричним підґрунтям досліджень сучасних вітчизняних та зарубіжних, але їх напрацювання не завжди доходять до практичної реалізації у правотворчості, а з іншого боку, матеріально-технічна база для проведення наукових досліджень є застарілою, і ми відстаємо від провідних наукових держав світу на кількадесят років (науковці користуються здебільшого ідеологічно застарілою термінологічною базою, як спадком радянських догм, передусім науки гуманітарного спрямування, які повинні були розвиватися виключно в напрямі, встановленому державою. Зайво наголошувати, що мета цих досліджень зводилася до обґрунтування проголошених ідеологічних гасел методами, властивими тій чи іншій науці. Йдеться про надзвичайне нормотворення, що спрямоване на надолуження упущеного, в тому числі, щодо військовослужбовців.

Погоджуюсь з Н. М. Пархоменко, що «Початок збройного конфлікту з російською федерацією у 2014 році та широкомасштабна війна на території всієї України з 24 лютого 2022 року зумовили пошук та запровадження нових правових засобів, спрямованих на відновлення правопорядку, захист мирного населення, організацію військово-промислового комплексу, функціонування всіх сфер суспільних відносин та ін. За таких обставин було застосовано відносно новий для вітчизняного державотворення та правотворення правовий інститут надзвичайної правотворчості, результатом якої є акти, які в юридичній науці отримали назву надзвичайного законодавства» [4, с.89], зокрема з забезпечення гарантій прав та охоронюваних інтересів цієї категорії громадян.

Висновок. Система гарантій прав військовослужбовців – складова частина правового захисту, що здійснюється та забезпечується державою. Система гарантій військовослужбовців залежить від можливостей державного бюджету. Доцільно застосовувати диференційований підхід до системи гарантій військовослужбовців в мирний період та в умовах військових конфліктів.

Список використаних джерел

1. *Гарантії прав і свобод людини та громадянина: URL: <https://esu.com.ua/article-28680>.*
2. *Львова О.Л. Гарантії правові. Великий юридичний енциклопедичний словник / За редакцією акад. НАН України Ю.С. Шемшученка - К. ТОВ «Видавництво «Юридична думка»», 2007. С. 124.*
3. *Олійник А. Ю., Гусарев С. Д., Слюсаренко О. Л. Теорія держави і права : навч. посіб. Київ :*

Юрінком Інтер, 2001. 176 с.

4. Пархоменко Н. Сучасна теоретико-правова парадигма надзвичайної правотворчості. *Публічне право* № 3 (47) (2022) С.88-94.

5. Скакун О. Ф. *Теория государства и права* : учебник. Харьков : Консум; Ун-т внутр. дел, 2000. 704 с.

6. Шишка Р.Б. *Право на безпеку в системі прав людини у приватній сфері // Безпека людини, суспільства, держави: Матеріали науково-практичної конференції, м. Київ, 28 жовтня 2017 р. К.: Київський кооперативний інститут бізнесу і права, 2017. - С. 293 - 296.*

7. Юридичні гарантії: URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%AE%D1%80%D0%B8%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D1%96_%D0%B3%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%82%D1%96%D1%97.